

ΜΙΝΩΣ ΑΡΓΥΡΑΚΗΣ

Θραύσματα πικρής απουσίας

Ζωγράφος, σκιτσογράφος, σκηνογράφος (Σμύρνη 1920 - Αθήνα 1998)

Στις 26 του Μάη 1998 ο Μίνωσ Αργυράκης άφησε την τελευταία του πνοή, στο γηροκομείο, 78 χρόνων. Εφυγε δύο χρόνια πριν κλείσει την 100ετή θητεία του ο 20ός αιώνας, επαναστατημένος ακραία σε όλα τα επίπεδα και πεδία της κοινωνικής δημιουργίας. Κόπηκε η ανάσα μιας πολύμορφης κοινωνικής και καλλιτεχνικής δράσης, παρόμοια και παράλληλη μ' αυτή του Μποστ, ενοραματισμένη και αφοσιωμένη στο υπέρτατο χιούμορ της ελευθερίας. Ο Μ. Αργυράκης κι ο Μποστ δέσποσαν σαν ταλαντούχοι και ιδιόμορφοι ζωγράφοι και σκιτσογράφοι για 30 χρόνια στην Ελλάδα. Ο Αργυράκης έδρασε σε 2 άξονες από άποψη κοινωνικής ιδεολογίας και

Γράφει ο ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

αισθητικής. Έδρασε στον ανοιχτό αριστερό στοχασμό και στις προδιαγραφές της αστικής προοδευτικής διανόησης και τέχνης, πηγή της, η γενιά του '30. Ο Μίνωσ είναι ο τέταρτος της παρέας που έφυγε για το αμετάκλητο ταξίδι χωρίς επιστροφή. Οι 3 πρώτοι ήταν ο Τσαρούχης, ο Χατζιδάκις κι ο Κουν. Σφιχτότερα δεμένοι με πολύχρονη φιλία ήταν και παρέμεινε το εικαστικό τρίο ο Τάκης Βασιλάκης, ο Ραϋμόνδος κι ο Αργυράκης.

Ο Αργυράκης κι ο Μποστ παρέδωσαν έργο της αριστερής πολιτισμικής γεωμετρίας χωρίς, απ' την άλλη, να κλείσουν την πόρτα τους στην αστική προοδευτική διάνοηση που τη συγκροτούσαν ταλαντούχοι στοχαστές και καλλιτέχνες με τη γνωστή ταυτότητα, όπως είπα πριν, της γενιάς του '30. Έτσι η διπλή ανοιχτή σχέση του Μ. Αργυράκη με την αστική προοδευτική διάνοηση και τον ανοιχτό αριστερό στοχασμό τον βοήθησε ν' αντέξει την περιπέτεια των ατέρμωνων οριζόντων, ακόρεστος πλάνητας του ζητούμενου.

Ήταν πράγματι πολυκύματη η ζωή του στην τέχνη και στην κοινωνία. Πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση για την εθνικοκοινωνική απελευθέρωση από την πλευρά της Αριστεράς. Και συνέχισε μεταπολεμικά να μαστιγώνει με την ευφυή κριτική του παρέμβαση κι ανυποχώρητα την κατεστημένη κοινωνική εξουσία.

Η κορυφαία περίοδος της δουλειάς του ήταν η 10ετία του 1955-65 και η κορυφαία επίσης πολιτική του δράση και η κοινωνική αντιστασιακή του συνείδηση ήταν ολόκληρη η 7ετία, μαχόμενος κατά της απριλιανής χούντας 1967-74.

Από το 1955 κι ύστερα μαστίγωνε ανηλεώς με το φραγέλιο της εικαστικής σάτιρας του το ψυχροπολεμικό κλίμα και την πολιτική εκτροπή, παραλογισμό της στρατιωτικής χούντας στην

Ελλάδα. Την 7ετία της χούντας την έβγαλε πολιτικός εξόριστος εκτός Ελλάδας στις ευρωπαϊκές χώρες, στο Λονδίνο, το Παρίσι, τη Στοκχόλμη, την Ισπανία και τη Δανία. Συνεργάστηκε σαν σκιτσογράφος με εφημερίδες και περιοδικά της Ελλάδος, την

«Αυγή», την «Ελευθερία» κι άλλα ακόμη κι έντυπα του εξωτερικού.

Με τη σκηνογραφία ασχολήθηκε το 1964 και ίδρυσε μαζί με τον Τσαρούχη και τον Ευγένιο Σπαθάρη το πρωτοποριακό θέατρο «Κιβωτός της Αμυ», στην Πλάκα. Εικο-

νογράφησε βιβλία και τύπωσε λευκώματα, «Οδός Ονειρών», «Η πολιτεία έπλεε εις την μελανόλευκη», «Γύρος του κόσμου».

Ο Αργυράκης μορφολογικά είχε την απολλώνια όψη, νέος, και τα ιερά πάθη, γέρος, του Διονύσου. Και μ' αυτά

σημάδεψε όντως, μια 50ετία σχεδόν, την πολυσχιδή κοινωνική και καλλιτεχνική του δράση.

Κι όμως ουδείς έψαλεν ωδές υπέρ του κατά την κηδεία του και την πικρή απουσία του. Κανείς από τους Σαδδουκαίους ιερείς δεν εξεστόμισε δεήσεις στη Μητρόπολη του αθηναϊκού άστεως. Εφυγε όπως ήρθε πρόσφυγας από τη Μικρά Ασία και απεβίωσε την πρωινή της 26ης Μαΐου.

Ελλείψαν τα κομμένα λουλούδια του Μάη, οι υποκλίσεις, τ' άνθη, οι αφίξεις, οι εκκρίσεις λόγων, τα πάθη και οι ευγενείς νεκροθάφται. Ελλείψαν οι ψαλμοί από τα επίσημα χείλη και οι κρότοι μεταλλίων. Λίγα μόνο κεριά αναμμένα από φίλους φώτιζαν την τελετή και η κραυγή του χόματος, που απαιτούσε με συνοπτική διαδικασία την ταφή του στα έγκατα της μάνας γης, χωρίς καμιά ανάμνηση κι ελπίδα αναστάσης, έτσι για να συνεχίσει η πολιτεία να πλέει εις την μελανόλευκον, πανδεκτική διαδικασία της τέλειως ταφής, χωρίς πολλή λύπη και στεναγμούς αβάσταχτους... Μόνο ο βηματισμός των βαρβάρων έδινε ήχο στη σιωπή και οι γυαλισμένες μπότες των ναυάρχων στην Οδό Ονειρών, που αποκάλυψαν την ήττα των υποσχέσεων και των ονείρων, ανοιχτοί πόροι αίματος τώρα της άπτερου φρίκης των χωμάτων, αντερίσματα κατά της ελευθερίας του αττικού τοπίου. Εκεί που έμελλε ν' απολέσει τη ζωή του ο Μίνωσ Αργυράκης προφέροντας τις

τελευταίες λέξεις του: κραυγή, πληγή, επίδεσμο, τραύμα, φορείο και φέρετρο.

Με την οριστική απουσία ενός εκάστου από μας της παλιάς παρέας αισθανόμαστε σαν απόδημα πουλιά του παραδείσου... Ωστόσο το ταξίδι του Μ. Αργυράκη δεν μοιάζει σε τίποτα με τη λαμπρότητα και την οιστρογονία ενός ηθοποιού, τραγουδιστή ή ποδοσφαιριστή. Μοιάζει με ελεγείο τελετής και θραύσματα πικρής απουσίας. Ακόμη κι ο Πικάσο πεθαίνοντας δεν συγκίνησε τους γύρω του όπως ένας Έλβις Πρίσλεϋ. Γι' αυτό και η τελετή της ιερής απουσίας του μένει αζόδευτη ακόμα, όπως και του Αργυράκη, προαισθάνομαι, τροφδοτώντας με διαρκείς καύσεις τον εικαστικό λόγο των μορφών.

Ίσως νάναι καλύτερα έτσι... Τι να την κάνει κανείς την στιγμιαία και την εφάπαξ λαμπρότητα; Ο εικαστικός καλλιτέχνης δεν ανεβαίνει μαγεμένος στη σκηνή, όπως ο ηθοποιός, για λογαριασμό άλλων. Ανεβαίνει από δικιά του ανάγκη έκφρασης. Παντό δεν έχει τρακ και άγχος ταλέντου. Ταντίζεται με τις εσωτερικές υπόγειες ροές του εικαστικού λόγου των μορφών.

Αυτός είναι ο αληθινός νιπτήρας των λουομένων ψυχών καλλιτεχνών και πουλιών. Ατέρμονη και προαιώνια παρέλαση στιγμών και τέλεση επιφωνημάτων της ύπαρξης προ και μετά τον θάνατο.

